

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 452/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	<i>SSA Urszula Kocylowska</i>
	Sędziowie:	<i>SSA Marat Pańczyk - Kujawska</i> <i>SSA Alicja Podczaska (spr.)</i>
	Protokolant	st.sekr.sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **29 października 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. B.(...)i B. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji wnioskodawców

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **31 marca 2014 r.** sygn. akt **IV U 1327/13**

o d d a l a apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.06.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R.powołując się na treść przepisów ustawy z dnia 13.10.1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205 , poz. 1585) stwierdził , iż B. S.z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...)B. B.nie podlega obowiązkowym

ubezpieceniom emerytalnemu , rentowym , chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 11.04.2012 r.

W uzasadnieniu podano , że B. S.została zatrudniona w (...)B. B.od dnia 11 kwietnia 2012 r. na czas nieokreślony

w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku asystentka , przedstawiciel handlowy z wynagrodzeniem 5000,00 zł brutto . Z dniem 11.05.2012 r. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży . Pracodawca za okres od 11.05.2012 r. do 12.06.2012 r. wypłacił wynagrodzenie za czas choroby , natomiast od 13.06.2012 r. do 28.10.2012 r. ZUS wypłacił zasiłek chorobowy , a od 29.10.2012 r. do 14.04.2013 r. zasiłek macierzyński .

W trakcie przeprowadzonej kontroli u płatnika składek B. B.nie przedłożono dowodów , które jednoznacznie świadczyłyby o podjęciu i faktycznym wykonywaniu pracy przez B. S..

Zdaniem organu rentowego zawarcie przedmiotowej umowy o pracę miało na celu uzyskanie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego . Umowa taka z mocy art. 83 § 1 k. c. w zw. z art. 300 k. p. jest nieważna .

W odwołaniach od tej decyzji B. S.iB. B.domagali się jej uchylecia argumentując , że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie zawiera formalnego zakazu zatrudnienia osób bliskich , jeśli zostały spełnione formalne i realne warunki do podjęcia zatrudnienia oraz doszło do rzeczywistego wykonywania obowiązków o cechach kreujących zobowiązanie pracownicze . Ustalenie w umowie przez strony stosunku pracy wynagrodzenia na określonym poziomie , tak aby ochrona ubezpieczeniowa , jaką uzyskuje pracownik była na godziwym poziomie , nie może być uznane za sprzeczne

z prawem . Korzystanie z ochrony gwarantowanej przez pracownicze ubezpieczenie społeczne jest jednym z legalnych celów zawierania umowy o pracę , a także może być głównym powodem zawierania takiej umowy . Zdaniem odwołujących się zarzut zawarcia przedmiotowej umowy o pracę jako pozornej jest nieuzasadniony . Tym bardziej , że po urlopie macierzyńskim B. S.wróciła do pracy i wykonuje obowiązki pracownicze .

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji .

Sąd Okręgowy w Rzeszowie połączył sprawy z odwołań B. S. iB. B.od decyzji z 10 czerwca 2013 r. do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia po przeprowadzeniu postępowania dowodowego wyrokiem z 31 marca 2014 r. oddalił odwołania .

Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego :

B. B.prowadzi działalność gospodarczą pod (...)B. B.od 20 maja 2009 r. w zakresie działalności ubezpieczeniowej , doradztwa w zakresie informatyki , sprzedaży i serwisowaniu sprzętu komputerowego . Jest również współnikiem (...). Drugim współnikiem tej spółki jest B. S., szwagierkaB. B.. (...)prowadzi działalność gospodarczą jako biuro rachunkowe i zatrudnia jednego pracownika .

B. B.nie zatrudniał pracowników ani zleceniobiorców .

W dniu 1 listopada 2009 r. zawarł umowę o świadczenie usług z (...) i umowę agencyjną z(...). Obie umowy B. B.wypowiedział w dniu 23 lipca 2012 r.

W dniu 11 kwietnia 2012 r. B. B., reprezentujący(...)i B. S. podpisali umowę o pracę . Zgodnie z jej treścią B. S. została zatrudniona na stanowisku asystentka , przedstawiciel handlowy w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony , z wynagrodzeniem 5000 zł brutto . W dniach 11-12 kwietnia 2012 r. Bartosz Borejko przeprowadził szkolenie wstępne w dziedzinie bhp , zaś lekarz wystawił zaświadczenie o braku przeciwwskazań B. S. do wykonywania pracy asystentki , przedstawiciela handlowego .

Za miesiąc kwiecień wnioskodawczyni otrzymała wynagrodzenie w kwocie 2250 zł brutto , za maj 2012 r. 4520,15 zł (1499,93 zł płacy podstawowej i 3020,22 zł wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy , wypłacane ze środków zakładu pracy) i za czerwiec 2012 r. 1725,84 zł .

Do obowiązków wnioskodawczyni należało : telemarketing , pozyskiwanie nowych klientów , obsługa aktywnych klientów , przygotowywanie ofert , prowadzenie kartotek , przenoszenie danych do komputera , wysyłanie raportów do ubezpieczyciela .

Od dnia 11 maja 2012 r. B. S. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży . W dniu (...) października urodziła dziecko i do 14.04.2013 r. przebywała na urlopie macierzyńskim .

Aneksm Nr I/2013 r. zmieniono wnioskodawczyni wymiar czasu pracy na 1/4 etatu i wynagrodzenie zasadnicze ustalono na kwotę 600 zł

Od 15.04.2013 r. do 25.10.2013 r. B. S. korzystała z urlopu wypoczynkowego .

Świadek M. K. zeznał , iż wiosną 2012 r. dzwoniła do niego kobieta z ofertą ubezpieczeniową . Później kontaktował się z nim B. B.. Gdy przyjechał po odbiór oferty do siedziby(...)B. B., B. S. siedziała przy biurku z czego wnioskował , że B. S. była pracownikiem .

B. S. zeznała , iż firma (...) zajmuje się pozyskiwaniem klientów pod ubezpieczenia głównie (...) i wdrażaniem programów informatycznych . Do jej obowiązków należało : telemarketing , prowadzenie kartotek klientów , przenoszenie danych klientów do komputera , wysyłanie raportów do ubezpieczyciela . Pracowała od godziny 8 do 16 . Podejmując pracę była w 3 miesiącu ciąży . Po 14 kwietnia 2013 r. wróciła do pracy na 1/4 etatu z wynagrodzeniem 600 zł brutto na to samo stanowisko ale z mniejszym zakresem obowiązków .

B. B. zeznał , że w związku z rozszerzeniem zakresu działalności w kwietniu 2012 r. postanowił zatrudnić pracownika .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po przeprowadzeniu kontroli płatnika składek (...)B. B. w dniach 29 października 2012 r. i 5 listopada 2012 r. w zakresie prawidłowości zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego B. S. oraz wystawienia zaświadczeń lub zgłaszania danych dla celów ubezpieczeń społecznych w odniesieniu do wnioskodawczyni w dniu 10 czerwca 2013 r. wydał zaskarżone w sprawie decyzje .

Oceniając materiał dowodowy Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom B. S. odnośnie podjęcia zatrudnienia w(...)w R.. Wnioskodawczyni nie wykazała żadnymi dokumentami , iż faktycznie wykonywała pracę . Powołany świadek M. K. zeznawał chaotycznie , zeznania opierał jedynie na domysłach i nie był w stanie konkretnie i jednoznacznie powiedzieć , czy B. S. była pracownikiem B. B.

Sąd nie dał wiary zeznaniom B. B. odnośnie konieczności zatrudnienia pracownika w związku z rozszerzeniem działalności gospodarczej , gdyż jak to wynika z pisma (...)w R. umowę o świadczenie

usług i umowę agencyjną z powyższą spółką zawarł 1 listopada 2009 r. Tym samym przez 2,5 roku był w stanie sam prowadzić firmę . Również po odejściu na zasilek chorobowy B. S.nie było takiej konieczności ,
a powołane umowy wypowiedział 23 lipca 2012 r.

W podstawie prawnej rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał art. 13 pkt 1 ustawy z 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych podając , że przesłanką podlegania wymienionym w tym przepisie ubezpieczeniom społecznym jest pozytywne rozstrzygnięcie w kwestii nawiązania przez odwołujących stosunku pracy przez zawarcie skutecznej umowy o pracę zgodnie z art. 22 § 1 i 1¹ k. p. i jej realizacja .

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko ZUS , iż pomimo formalnie zawartej umowy , praca faktycznie nie była przez B. S. wykonywana . Zatem zgłoszenie jej do pracowniczego ubezpieczenia społecznego miało charakter fikcyjny , bowiem rzeczywistym celem zawarcia umowy nie była realizacja obowiązków pracowniczych lecz stworzenie warunków do uzyskania statusu pracowniczego i w konsekwencji uzyskania prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego .

Sąd uznał , że oświadczenia stron umowy o pracę z dnia 11 kwietnia 2012 r. były pozorne . Zwrócić należy uwagę , iż w momencie zawierania umowy strony wiedziały , iż B. S.jest w ciąży . Pracodawca zeznał , że zatrudnił wnioskodawczynię z uwagi na znaczne obciążenie pracą w tym okresie (m. In. zawarcie umowy o świadczenie usług ze (...)) . Umowa z powyższą spółką obowiązywała od 1 listopada 2009 r. i od tego czasu B. B.nie miał potrzeby zatrudnienia pracownika . Nie było takiej potrzeby także po 11 maja 2012 r. , kiedy to B. S.stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży . Również uwzględniając zakres obowiązków , tj. telemarketing i wprowadzanie danych do komputera , rażąco wygórowanym zdaje się być wynagrodzenie w kwocie 5000 zł . Po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego B. S.wróciła do pracy na ¼ etatu , przy czym wynagrodzenie brutto wynosiło 600 zł , co nie stanowi ¼ z 5000 zł .Brak jest również dokumentów potwierdzających wykonywanie przez B. S.pracy w wymiarze 8 godzin dziennie .

Sąd Okręgowy powołał orzecznictwo sądowe dotyczące zarówno nieważności umowy o pracę z uwagi na jej pozorność (art. 83 § 1 k. c.) , jak i zawarcia w celu ominięcia przepisów ustawy , (art. 58 ust 2 k. c.) .

W podstawie prawnej dodatkowo wskazano w art. 477¹⁴ § 1 k. p. c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie zaskarżyli apelacją płatnik składek , jako prowadzący (...)B. B.oraz B. S..

Apelacja formułuje zarzuty :

- naruszenia art. 233 k. p. c. poprzez nierozważenie całości materiału dowodowego , co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych , w szczególności uznanie za niewiarygodne zeznania świadka dotyczące faktycznego wykonywania pracy przez odwołującą się ,
- naruszenia art. 353¹ k. c. poprzez kwestionowanie i podważanie zasadności ustalonej przez skarżących wysokości wynagrodzenia z tytułu łączącego ich stosunku pracy .

Wnioski apelacji :

- zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem odwołania od decyzji ,

ewentualnie

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozstrzygnięcia Sądowi I instancji .

W uzasadnieniu wskazano w szczególności , że ocena braku wiarygodności zeznań świadka M. K. i stron stosunku pracy - wykazujących podjęcie pracy przez B. S. u B. B. naruszyło dyspozycję art. 233 k. p. c.

Wskazano na brak przepisu nakazującego osobie wykonującej pracę na podstawie stosunku pracy , sporządzanie dokumentów uprawdopodobniających faktyczne jej wykonywanie , co zdaniem skarżących czyni bezzasadnym stwierdzenie Sądu o braku dokumentacji z wykonywanej pracy .

Skarżący kwestionują również ocenę Sądu dotyczącą wysokości wynagrodzenia za pracę uzgodnionego przez strony tej umowy , jak również wykonywania pracy przez B. S. w mieszkaniu pracodawcy , będącym siedzibą jego firmy .

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja płatnika składek i ubezpieczonej jest bezzasadna i dlatego nie może odnieść zamierzonego skutku .

Sąd Apelacyjny podzielił w całości zarówno niewadliwe ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd I instancji jak i jego ocenę prawną sprowadzającą się do stwierdzenia , że zgłoszenie B. S. do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego jako pracownika miało charakter fikcyjny , bowiem rzeczywistym celem zawartej umowy o pracę nie była jej realizacja przez strony , lecz stworzenie warunków dla uzyskania statusu pracowniczego a w konsekwencji uzyskanie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych .

Zgodnie bowiem z treścią art. 6 ust 1 pkt 1 , art. 8 ust 1 i art. 11 ust 1 oraz art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniu społecznym podlegają osoby fizyczne , które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami . O uznaniu stosunku prawnego łączącego dwie osoby za stosunek pracy decydują przepisy prawa pracy.

Zgodnie z art. 22 § 1 ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeksu Pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę , a pracodawca zatrudnia pracownika za wynagrodzeniem .

Zgodnie z art. 8 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy .

Natomiast zgodnie z art. 13 ust 1 tej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu , rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania .

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań odwołujących się i jedyne wskazanego przez nich świadka nie wynika istnienie w niniejszej sprawie ważnego stosunku pracy , rodzącego obowiązek ubezpieczenia społecznego z tego tytułu w okresie objętym sporem .

O pozorności złożonych przez strony umowy o pracę oświadczeń woli i nieważności samej umowy z mocy art. 83 § 1 k. c. świadczą fakty dotyczące :

- nie wykazania przez pracodawcę rzeczywistej potrzeby zatrudnienia pracownika od 11.05.2012 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku asystent , przedstawiciel handlowy . W istocie bowiem jednoosobowo prowadzona działalność gospodarcza B. B.jedynie przez miesiąc od daty zawarcia spornej umowy wymagała zatrudnienia pracownika w tym zakresie . Po dniu 11.05.2012 r. , kiedy to rozpoczyna się długa nieobecność w pracy B. S.z powodu choroby w czasie ciąży a następnie zasiłku macierzyńskiego , B. B.samodzielnie prowadzi (jak dotychczas) swoją firmę , a po powrocie B. S.z urlopu macierzyńskiego kontynuuje jej zatrudnienie wyłącznie w wymiarze ¼ etatu .,

- niedookreślenie obowiązków pracowniczych B. S. zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy , tj. przez 8 godzin dziennie w siedzibie firmy , którą było mieszkanie prywatne pracodawcy (i jego żony będącej siostrą B. S.) .,

- braku jakichkolwiek dokumentów potwierdzających wykonywanie pracy przez odwołującą się oraz rezultatów jej pracy .

Zeznania świadka , który widział B. S.siedzącą przy biurku w mieszkaniu B. B., nie jest dowodem na wykonywanie przez nią jakiegokolwiek pracy – biorąc pod uwagę związku rodzinne w/w . ,

- nie wykazanie przez pracodawcę , że dysponował na koncie prowadzonej działalności odpowiednimi środkami finansowymi , na wypłacanie comiesięcznej pensji B. S. w wys. 5000 zł . w dłuższym okresie czasu .,

- ustalenia w zawartej umowie nadmiernie wysokiego wynagrodzenia za niedookreśloną pracą (w istocie telemarketera , osoby wprowadzającej dane klientów) która z uwagi na datę zawartej umowy (ok. połowy miesiąca) nigdy w całości nie było wypłacone . ,

- również data zawartej umowy , dokładnie na 30 dni przed rozpoczęciem okresu zwolnień chorobowych – w zakresie niezbędnym do uzyskania nowej , wyższej podstawy wymiaru zasiłku chorobowego i innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych w związku z macierzyństwem . Przed zawarciem spornej umowy o pracę , B. S.korzystała z ubezpieczenia społecznego , jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą wspólnie zB. B..

Słuszne jest więc stanowisko Sądu I instancji , iż w niniejszej sprawie brak jest dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie przez skarżącą pracy na podstawie zawartej umowy o pracę . Nie przedstawiła ona (jak i jej pracodawca) żadnych dowodów (podpisanych przez nią dokumentów , czy też wydruków korespondencji e-mailowej) świadczących o wykonywaniu przez nią pracy na podstawie spornej umowy o pracę .

Wszystkie wyżej przytoczone argumenty wskazują zgodnie ze stanowiskiem Sądu I instancji na pozorny charakter zawartej umowy o pracę a co za tym idzie na jej nieważność .

W świetle art. 6 k. c. ciężar udowodnienia faktu , spoczywa na osobie , która z faktu tego wywodzi skutki prawne .

W niniejszej sprawie ciężar pozornego charakteru przedmiotowej umowy

o pracę spoczywała na organie rentowym , który okoliczności te udowodnił . Natomiast skarżący w niniejszej sprawie nie wskazali dowodów , podważających stanowisko organu rentowego w zakresie braku pozornego charakteru przedmiotowej umowy o pracę .

Zgodnie z art. 83 § 1 k. c. nie ważne jest oświadczenie woli złożone stronie za jej zgodą dla pozorów . Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej , ważność oświadczenia ocenia się wg. właściwości tej czynności .

Aby wykazać nieważność umowy z powodu jej pozorności koniecznym jest udowodnienie , że obie strony miały świadomość i zamiar nie wywołania skutków prawnych w określonych w składanych oświadczeniach woli . Powyższe okoliczności w niniejszej sprawie w ocenie Sądu Apelacyjnego zostały wykazane . Nie ulega przy tym wątpliwości , że o pozorności oświadczeń woli przy zawarciu umowy o pracę nie może być mowy , jeżeli pracownik podjął pracę i ją wykonywał , a pracodawca pracę przyjmował (por. wyrok SN z 12 lipca 2012 r. II UK 14/12 LEX 1216864) . Okoliczność ta , jak już wyżej wykazano , nie została w sprawie dowiedziona .

Odnosząc się do postawionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k. p. c. (zgodnie z którym sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału) , w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten jest bezzasadny .

Skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć miejsce tylko w okolicznościach szczególnych . W przypadku naruszenia reguł logicznego rozumowania , bądź zasad doświadczenia życiowego

(por. wyrok SN z 6 listopada 2003 r. II CK 177/02 niepubl.) . Dla skuteczności zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych , odwołując się do stanu faktycznego , który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości . Konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie . W szczególności skarżący powinien wskazać jakie kryteria oceny dowodów naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej , lub niesłusznie im je przyznając . Jeżeli

z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodnie z doświadczeniem życiowym , to dokonana ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać... (wyr. SN z 27 września 2002 r. II CKN 817/00) .

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych , a także ocenił materiał dowodowy w sposób wyczerpujący i spójny wskazując na podstawy swojego rozstrzygnięcia . Strony skarżące nie przedstawiły natomiast przekonującej argumentacji , podważającej dokonaną przez Sąd Okręgowy oceną dowodów .

Z tych powodów Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu I instancji nie stwierdził podstaw do ich zmiany i przyjął je za własne .

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji zawarte w zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny uznał za słuszne i odpowiadające prawu . Apelacja wobec braku uzasadnionych podstaw faktycznych i prawnych z mocy art. 385 k. p. c. podlega oddaleniu .